

ĐỒ-VĂN-Y
QUẢN-LÝ

Giá bán nhật trình
AN-HA

Trọn năm.....\$400
Sáu tháng.....\$ 00

Giá bán riêng nhật
trình L'APPEL

Trọn năm.....\$400
Sáu tháng.....\$ 00

Giá bán chung hai bên
Trọn năm.....10\$00
Sáu tháng.....\$ 00

AN-HA-BẢO

MỖI TUẦN XUẤT BẢN NGÀY THỨ NĂM
ÉDITION EN QUOC-NGU DE L'APPEL

Organe d'Informations Agricoles, Commerciales et Industrielles

NHÀ BÁO Ở TẠI ĐƯỜNG—Boulevard Delanoue—Cantbo
Directeur Politique: TRẦN-ĐẮC-NHĨA

DEPUT LEGAL
INDOCHINE
Nº 3477

PHẠM-KY-XUONG
CHỦ-NƠI

Về việc mua bán hay là
mua nhật-trình hay là gửi
bài đăng báo xin đề thơ
cho M. ĐỒ-VĂN-Y quản-lý

Lúc mua báo xin các
ngài chiếu cố, gửi số tiền
luôn, bản-quản lấy làm
thảm cảm.

VỀ NỖI KHỔ KHĂN

Trong việc đóng giấy thuê thân của
dân nghèo-khổ

(TIẾP THEO)

Trong số An-Hà trước (số 402 ngày 19 Mars 1925) tôi đã tỏ bày các nỗi khổ-khăn của dân nghèo-khổ lo được bạc đi đóng thuê-thân thường khi bị nhiều dèu trặc-trở mà đóng không được..... Nay xin đăng cái sien-kiên này lên đây họa may có giải được các dèu trặc-trở đó cho dân nghèo về việc đóng giấy thuê-thân chăng!

Mỗi năm hệ gán tới kỳ thâu thuê-thân, ước chi Chánh-phủ Nam-kỳ xuống lệnh cho mỗi tỉnh lập bản thông-kê biên giá thuê-thân của mỗi làng rồi gửi về nơi Thông-độc-phủ được in ra một bản lớn kẻ chung giá thuê-thân của các làng trong toàn cảnh Nam-kỳ. Vì dụ: tỉnh Cánh-thor: làng Tân-an số bạc thuê-thân mỗi tên dân là 7\$, làng Nhơn-ái: 7,20, làng Long-muyền: 7,15, tùy số bạc phụ công-nho của mỗi làng — tỉnh Long-suyền: làng Tân-lộc-Đông 6,95, làng Tân-thuận-Đông: 7,10, v... Khi bản lớn chung này in xong, Chánh-phủ phát ra cho mỗi tỉnh một tờ, rồi dạy lập tại Tòa-bô một cuốn sổ trong đó sẽ biên: tên, họ, tuổi, làng, tổng, tỉnh, số bạc thuê-thân đã nạp, ngày nạp thuê — sổ này có quan Chủ-tỉnh đem và ký tên chứng kiển từ tờ cho đến cùng — rồi giao cho một viên quan nào hay là một vị thư ký nào được quyền thâu tất số bạc thuê-thân của mỗi tên dân ở khác tỉnh đến Tòa-bô xin đóng — mỗi buổi chiều: viên chức thâu thuê-thân đem số đó trình cho quan Chủ-tỉnh kiểm duyệt ký tên và giao cho quan Chủ-tỉnh, hay là được phép giữ số bạc thuê-thân trọn ngày. Số bạc này sẽ gửi vào tủ sác để tại Tòa-bô hoặc để dân tùy ý quan Chủ-tỉnh định cho được chắc-chắn thì thôi. — Chứng cuối tháng: mỗi tỉnh làm tờ gửi cho tỉnh này tỉnh kia được đi số cho mây tên dân đã đóng rồi, tỉnh nào thâu thuê dân làng nào được mây tên, được bao nhiêu bạc rồi tính trừ với nhau còn dư lại bao nhiêu sẽ mua mandat gửi trả lại rồi sẽ nhập với sổ của mình đã thâu trước trong tháng mà làm ordree de recettes, tỉnh nào đóng vô kho tỉnh này.

Thiết tưởng: làm được như thế thì là tiền việc đóng thuê-thân cho dân nghèo thường hay châu lưu đi khác xứ làm ăn, chứng lo được số bạc, bất cứ là ở xứ nào, mau mau đem đến Tòa-bô, xin đóng

được liền tại đó, thì chúng nó rất vui lòng đẹp dạ; hơn là để làm theo lệ cũ bấy lâu nay, phải đến Tòa-bô hầu xin đóng giấy thuê-thân, rồi phải bỏn thân chúng nó đi nhà giấy thép mua mandat rồi trở lại Tòa-bô đem vô xin gửi về làng của chúng nó được đóng giùm, rồi lãnh giấy thông-hành trong 10 ngày, rồi sau phải lo bạc ăn đi dèu trở ra Tòa-bô một lần nữa mà lãnh giấy — gặp có lúc: ruồi bị nhiều việc làm cho trễ nãi, thì chúng nó phải trở về trở ra dèu ba lần mới là xong việc được. Thương ôi! nhà nghèo lo được một đồng bạc đã hết hơi, dang lưng ngoài nắng, làm mướn tới ngày, để đi xai phí tới lui về một việc đóng giấy thuê-thân, 1 đồng thành ra 2, 3 đồng, nghĩ cũng nên thương xót cho dân nghèo nản đó chút!!! Chẳng những vậy: (đây là nói khi đóng được mà còn phải tốn hao như vậy) còn nhiều nỗi khổ-khăn, dèu chờ lờn-nhóng, vì bởi dèu người: các nỗi khổ-khăn này tôi đã trình ở trong kỳ báo tuần trước, nay chẳng cần phải lập lại làm chi cho choán giấy. — Đây xin giải tiếp các dèu tiện ích cho dân chúng: theo sien-kiên của tôi đã nói trên kia: nếu được thi-hành ra thì chẳng những tiện cho dân: mà lại còn tiện cho nhà nước thâu thuê được mau, hệ dân đóng thuê được dễ, khỏi tốn thêm của thêm công mà chờ dèu, thì chúng nó mau mau lo bạc ra Tòa-bô đóng phứt cho rồi: vì giấy thuê-thân chẳng khác nào tờ bòn mạng: có giấy thuê-thân, bòn-mạng mới vững-vàng, đi dèu dèu-dl, khỏi phải lo ai tra hỏi đến mình. Cũng chẳng dèu: một là bị nhiều việc trặc-trở khó-khăn (đã giải rồi kỳ trước), hai là: tiền bạc lo chẳng ra mà đóng: nên chúng nó mới ôm lòng ở lại, tưởng lương tâm chúng nó cũng là cái-rức về việc làm một tên dân lậu, lẽ nào không? Chớ nay nhà-nước sắp đặt việc đóng thuê-thân lại cho thuận tiện như vậy, thì dân ở lậu bấy lâu, cũng hương-chải lo cho có đủ số bạc được lãnh một lá bài thuê-thân cho dễ làm ăn cùng người. Chẳng những tiện cho hạng dân nghèo mà thôi: lại còn tiện cho hạng dân giàu, khá một hai khi đi lỡ đường, lại gán tới ngày xét giấy: không lẽ phải trở về làng mình mà đóng thì mất ngày giờ và tốn hao thêm

Luận về hôn nhân

(TIẾP THEO)

Một ít lần rồi, về hôn nhân chúng ta với vợ và từ ở với chồng

Bản phận chồng ở với vợ

Vấn chồng là vai trò và là chủ trương trong gia đạo, cần phải biết cách điều-dinh thì gia đạo mới nên mà trước muôn điều dinh cái gia đạo của mình cho nên thì mình phải cư-xử với vợ mình là người tế gia nội trợ của mình cách nào cho xứng đáng, cho hòa nhà thì mới là nên mới là vui cho.

Về phận sự này thật cũng là khổ chớ chẳng phải không, ta phải biết tâm tình của đờn bà ta, nương chịu theo họ mà sửa họ lần lần cho họ trở nên như tâm tánh ta, chớ nên hốt-hỏa lời-dinh mà sợ có khi họ phải nổi và thảo-trúc đi vì đã nói rằng: Người nữ có tánh nhẹ nhàn nên ta phải ngừa phải lo trước, như là ta phải dạy bảo họ khi mới về cùng ta, đừng để sau lâu rồi quen tánh nữ khó sửa: Có lời ngạn-ngữ rằng: "Dạy con dạy thuê còn khó, dạy vợ dạy thuê ban sơ mới dễ" Nhưng đâu có khó thế nào mà ta cứ giữ theo phép luật trong đạo vợ-chồng mà đòi dèu với vợ ta thì cũng chẳng đến nỗi nào xảy ra sự buồn rầu trong gia đạo.

Như đã nói rằng: Đàng-Tạo-hóa lấy xương sườn cụt của người nam là ông A-dong mà dựng nên người nữ, thế là dạy chúng phải thương yêu vợ mình vì xương sườn cụt ở kẻ trái tim ta là nơi lòng ta để dèu mà vào thương triền men vợ đó. Vậy ta là phận làm chồng, ta phải thương yêu vợ ta trong tình nghĩa Đàng-tạo-hóa kết buộc cho ta vậy. Ta chớ nên khinh dèu vợ ta như đoàn tôi tớ, chớ đánh

nữ. Chỉ bằng sáng dèu vào đóng phứt cho mau được ở lại tỉnh cho xong xuôi công việc chi đó rồi sẽ về. — Lại số bạc công-nho của làng và của địa-hạt, thì tỉnh nào cũng còn y tình này, không một mây chi dèu dèu rạo.

Theo sien-kiên này, nếu thi-hành ra, tuy đã biết: cũng khó-nhọc thêm chút ít trong việc giấy tờ: nhưng mà: nhọc một chút mà tiện lợi cho cả trăm, ngàn, muôn người, như là cho chúng dân nghèo khổ, thì tưởng thật cũng đáng mà thi-hành đó vậy.

Có câu: Quốc vi dân vi bản: nước lấy dân làm gốc, nên tôi chẳng nề tài hèn, ý cặng xin tỏ bày mọi lẽ trên kia, cần xin Chánh-phủ xét giùm mà chấn-chỉnh việc khó-khăn đó cho dân chúng nhờ.

HUYỀN-NHƯ-ĐÔNG
Nghị viên Địa-hạt
Cánh-thor—Ville

dập vợ ta như dèu trộm cướp, vì nếu Đàng-tạo-hóa mà rộng dung cho ta thế này thì ầu là người đã lấy xương chơn của người nam mà dựng nên người nữ, chớ chẳng lấy xương sườn dèu. Thầy có nhủ người khác bạc vợ quá dèu, đánh đập mắng nhiếc, chưởi bới tung bưng, việc tệ này đâu chẳng nói ra thì chừ dèu già cũng thường thấy và thường nghe rồi. Ta phải vui lòng mà lo cho vợ ta đủ ăn đủ mặc: lại khi chẳng có sự cần, thì chớ chớ vẩn mặt lâu, hãy ăn cần các việc trong nhà và hiệp ý hiệp lòng với vợ mà tính toán cuộc sanh nhai, hoặc bán buôn cùng là làm việc kia việc nọ. Chớ nên chê bai vợ mình khi nào, như là những người thầy vợ hoặc sanh con nhiều lần hoặc ruồi ro đau ốm dèu chi mà phải duyên phai phần lợt rồi chê ghét vợ, làm cho người vợ phải rầu buồn thất tình, nhiều khi phải đảo-diễn lo lắng và có khi cũng phải lia mạng sống nữa, dèu ông như vậy, đâu mà ta chẳng luận tội họ — với Đàng-tạo-hóa thế nào thì ở đời này ai cũng biết cho họ là giống người tàn tật lương tâm là giống tội nhơn của xã hội, việc vợ con là việc men yêu của họ mà họ còn bạc bèo thế này, huồn chi là việc của người ngoài. Sách thánh tiên tri kia có lời rằng: Bấy chớ nên chê bỏ vợ bấy mà bấy đã kết hiệp nhau từ thuở ầu-xuân. "Ne méprisez pas la femme à laquelle vous être uni depuis votre jeunesse". (Malachie, II, 15),

Lại cùng chớ nên khi nào dèu bỏ vợ mình, trừ ra họ có tội ngoại tình mới là lia bỏ, nhưng theo phép đạo, trước mặt Đàng-tạo-hóa thì phép hôn nhân ấy chưa dạng lia bỏ hừ mặt dèu, nếu có một người nào chệt thì phép ấy mới là lư mặt, vậy ta là kẻ ngay lành hãy cầu nguyện kêu xin cho khỏi xảy ra dèu tệ lậu ấy, luật phép đạo thì vậy nhưng theo việc đời thường tình thường thấy thì cũng biết, nghĩ cho sự dèu bỏ vợ rồi thì gia đạo phải bời rồi buồn bực là thế nào? Mây người vì mê của cải hay là sác dục mà lia bỏ vợ nhà, thì dám chắc cho những người ấy không làm gì nên dạng, dèu họ có vợ khác thì cũng là kẻ hoang dèu trặc nết, chẳng dạng như vợ nhà xưa dèu có lời vi rằng: có vay thì có trả mà trả thì sẽ trả vốn lời gia bội. Vậy, dạng mà trả báo cho họ, chớ chẳng có gái nào hiền đức mà dám nói duyên cùng mây kẻ vô nghĩ ấy dèu. Tục rằng: Ba đời những dèu vợ nghĩ, dèu cho có sống làm gì nên thân. Sách thánh có lời dạy rằng: Bấy đừng lia bỏ vợ khôn ngoan và hiền đức mà bấy đã chọn lựa rồi,

Văn vần

Đi xa nhớ nhà

Tầm thân thủ thủ một bên trời.
Chạnh nhớ gia-tư lệ nhớ rơi.
Hai cụm thung nguyên sương phủ dèu
Ba nhánh đường dèu lá dèu chời
Trông về O-quân mây sâu khuất
Đoạt lại Bàng-giang ruột ruột bời
Tưởng cảnh tương người thêm ảo não
Bao giờ đoàn tụ mới là người.

GIANG-LÃNH

Cảnh nghèo

Nghĩ cũng thảm thương cái cảnh nghèo
Khi no khi đói rất buồn hờ
Áo quần tơi-tả thêm lem-luốt
Nhà cửa trống trơn lại ngã-xiêu
Thân-thích trông ra ruộng lánh hờ
Hầu bằng ngán lại thế khi kiều
An phần miếng giữ thân nghèo sạch
Danh tốt còn hơn của cải nhiều.

PHẠM-ĐỨC-LÊ

Đáp thơ tiền bạn

CỦA M. PHẠM-TIÊN-SANH (An hà số 401)
Cải phận rầu rầu trả chưa xong
Đám dèu hờ hờ nghĩa dèu bòng
Trắng rơi vật vật mơ rồi tưởng
Cầm khay tang tỉnh nhớ lại trông
Treo chông bên tường giấy chông rầu
Khêu đèn trước án bóng đèn chong
Xanh xanh một mạch sông Càn chảy
Chờ thuở đoàn viên chầu chầu chầu.

Trà-ôn: Tờ-Tư

Hoài tình

(Họa bài của Châu-mỹ-Ngọc propriétaire Mỹ-hưng Phong-phủ Cánh-thor)
Thu trước thu sau đã mấy chầy?
Lúc buồn lúc thú có chi khuây!
Phong loan trắng rơi mờ mờ mặt
Thuyền khách nước xao rang rang mây
Hẹn biển, thề non, trái găng bó
Lựa vàng, chọn đá, gái phui phai
Hoài tình! hỏi khách hỏi tâm lại
Có thấy đèn ai thấp trọi ngày.

T. B. K. dit D.
Cánh-thor

Thông trách Tân-Thi-Hoàng

Vô đạo làm chi hỏi Thi-Hoàng!
Chôn tro đốt sách rất nên oan!
Lý-Tư gian dèu thì cam chịu,
Vu-Điệt hiền trung nữ phụ-phân? !
Đốt thế tướng bên trướng quốc-tộ!
Thất thời tuy kẻ mất giang-san!
Lệ, U, sánh với dèu mà bằng ???
Nhắc đến Tân-vương giận lộn gan...
PHẠM-CÔNG-KINH
Elève du Cours Moyen de l'Ecole Provinciale de Cánh-thor.
(lục)

vì là những ơn lành trong sự nết na, trình tiết thì quý báu hơn là mọi dèu của cải. "Ne vous séparez pas de la femme sage et vertueuse que vous avez choisie, car les grâces de sa pudeur sont plus précieuses que les richesses" (Ecclésiastique VII, 21.)

Sau nữa thì chớ nên ngăn trở vợ ta khi nó lo việc phẩn rồi (việc phẩn rồi là việc thờ phượng Đàng-tạo-hóa đọc kinh xem lễ cùng là cái việc lành, phước đức khác. (Việc này về mây người bên giáo); nếu ta ngăn trở vợ ta về việc ấy thì ta có tội trọng với Đàng-Tạo-hóa và mặt những ơn của Người, thường ban cho những vợ chồng giữ đạo thánh. nên.

Đây là sơ lược mây dèu về hôn nhân, chớ ở với vợ, còn về vợ ở với chồng, xin kỳ sau sẽ tiếp.

F. Bùi-công-Hợi

Toàn-quyền Đông-Pháp

Quan Tổng-thống Toàn-quyền Merlin gần về Mậu-quốc nghĩ an quốc thể. Quan Thông-sứ Bắc-kỳ là ông Monguillot sẽ lên quyền chức Toàn-quyền thế cho ông Merlin.

Lại có nghe tin rằng: Quan Toàn-quyền Merlin cũng gần tới kỳ hồi hưu dưỡng lão: ngày nào ngài đặc lệnh tri sĩ dưỡng nhàn; thì ông Violette hiện thời đang làm chức Thân-sĩ tỉnh Eure và tỉnh Loire ở bên Chánh-quốc sẽ qua lãnh chức Tổng-thống Toàn-quyền cõi Đông-Pháp thế cho ông Merlin.

Mấy tháng rồi quan Thông-sứ Monguillot đã về nghỉ bên Chánh-quốc, nay ngài đã xuống tàu trở qua lãnh quyền chức Toàn-quyền Đông-Pháp. Thế thì chẳng còn bao lâu nữa quan Toàn-quyền Merlin sẽ về nghỉ bên Chánh-quốc.

Cuộc đấu giồng lúa

Trong tỉnh Càn-thơ năm nay

Cuộc đấu các giồng lúa của Chánh-phủ Nam-kỳ háy ra thật là một cuộc đại hui hí cho các nhà-nông trong xứ này; vì lúa mà lựa riêng ra được từ thừ: dài hạt sấp theo dài hạt, tròn hạt sấp theo tròn hạt, gạo trắng theo gạo trắng, gạo đỏ theo gạo đỏ... xuất cảng ngoại-quốc sẽ được trọng dụng như gạo ở Miền-diện, ở Xiêm-lạp, thì nông-gia ta sẽ được lợi to. — Thật là một sự cao-kien của quan Thống-đốc Cognacq từ ngày ngài cầm quyền cai trị xứ Nam-kỳ, ngài háy về nhiều việc ích lợi cho nhơn dân; như là việc đấu các giồng lúa này, nếu chúng ta cứ làm theo các điều khuyến dụ của ngài thì chẳng những chúng ta thâu được mỗi lợi lớn về lúa gạo, mà chúng ta sẽ làm đẹp lòng ngài đó nữa.

Theo tờ Châu-tri của quan Chủ-tỉnh Càn-thơ, trong đây ngài các nghĩa rất rành-rẻ cái chủ-y của Chánh-phủ Nam-kỳ về cuộc đấu các giồng lúa trong tỉnh. Vậy trong nghề nông thì sự lựa lúa giồng là một sự rất cần ích, vì lúa được rất một giống đưng lộn-lạo nhiều thứ bán mới được cao giá.

Xin háy xem cho kỹ tờ Châu-tri của quan Chánh-bổ Beneyton Chủ-tỉnh Càn-thơ, dưới đây thì rõ:

TỈNH CÀN-THƠ

Tờ Châu-tri về cuộc đấu xảo lúa năm 1925

Quan Tham-biện Chủ-tỉnh Càn-thơ cho các điền-chủ háy rằng ngài đã định mở cuộc đấu xảo lúa tại Châu-thành Càn-thơ ngày 1er Avril 1925, nhằm ngày mồng chín tháng ba An-nam.

Ta khuyến các điền-chủ khá nông trang mà làm cho cuộc đấu xảo lúa năm nay rất rõ ràng trong tỉnh.

Càn-thơ là một hạt lớn, tiếng cho là Kinh-Đô miền Hậu-Giang. Diện-dịa rất phù-mỹ; các nhà-nông nên đua nhau mà tranh cho hạt Càn-thơ phải đặng đứng bậc nhất trong các hạt có đấu xảo lúa.

Quan Thống-đốc Nam-kỳ Cognacq háy ra cuộc đấu-xảo này là có ý cho điền-chủ hiểu rằng trong nghề nông, sự tuyển lựa giồng lúa là một điều rất trọng hệ-lâm. Xứ Nam-kỳ ta mỗi năm xuất cảng từ một triệu đến một triệu năm-trăm ngàn tấn lúa gạo. Nhưng vì lúa gạo xứ ta bán không đặng giá như lúa gạo các xứ khác, bởi gạo của ta không đặng đều hạt, hạt nhỏ, nhỏ, dài, tròn không phân biệt nhau, trắng cũng chẳng đều nhau. Nên so cùng gạo xứ khác, thì gạo ta có thể kém nhiều.

Sự tệ này chẳng phải là do nơi đất địa cũng phong thổ xứ ta; ta cũng có nhiều giồng lúa tốt, để làm đặng gạo nhất hạng. Song xưa nay, ta không hề chịu khó lựa giồng ra mà cấy riêng mỗi thứ. Và đến mùa khô, ta không

Tự do diễn đàn

Bảng cử rở ràng, sao mà đồn nhảm

Phần nhiều những kẻ vô tri thức, bất học văn, mới hay nghe vài câu chuyện của người tuyên-ngôn lại không rành-rẻ, không thấu đáo cho tròn. Đã phân minh hên vậy thời, nghe đâu bỏ đó, thì có ai mà kêu dận làm chi; ngại vì, bèn phân minh quẻ đổi, mà muốn dậm luân, háy diễn thuyết đặng cho người ta nói rằng mình là người hay am-hiểu cả việc.

Tôi viết cái bài này cũng vì có một cơ rở ràng mà thường ngày đi đến quán nào, nhà nào thì cũng đều nghe nói một cách hết mà làm cho rướm tai người thứ giả. Bởi đó, nên tôi liền mình lấy ngọn bút hên hạ mà dặng lên báo chương, để cùng ai có tánh giả mang đồn nhảm xin mau mau bỏ giệp mà tập tành lại cho hợp theo thời-dại văn-minh này, thì mới phải người tại mắt (nghĩa là: chuyện nào mình đã nghe và coi trong báo cũng tờ giấy chỉ, thì mới định chắc đặng, cho lấy tiếng phong-văn thì không thiệt đâu) có câu: «lười không xương nhiều lời lắt léo».

Như chuyện thầy-giáo L. q. Đ. ... dạy tại trường Thuận-thời vì thầy có xin phép quan chánh Tham-biện và quan Đốc-học mà về tại châu-thành Càn-thơ đặng tập luyện về cuộc hát giúp cho các hội «Phước-thiện và hội Khuyến-văn» tại Càn-thơ hôm tối 22 và 23 Novembre 1924. — Thầy xin phép nghỉ nhằm ngày 19 Novembre 1924 — mà thầy L. q. Đ. ... xin phép cũng không có cho lảng sở tại háy sao đó; nên trong làng tưởng thầy bỏ trường mà đi, liền chạy phước bầm báo tổng báo, quan, tề ra không có hiệu nghiệm gì cả; — Bởi đó, có M. Huỳnh-Điền, đã bực lòi cáo trong An-Hà số 390 nơi mục thời sự bài «Cờ bạc hại anh hùng». Rồi sau thầy-giáo L. q. Đ. ... trở về dạy như cũ, thì M. H. Đ. ... cũng đề vấn đề «Đỉnh-chính» trong A. H. B. số 392 lại rằng: ... «hôm trước (thầy) bỏ trường mà đi «không trở lại, nên chạy phước bầm «báo tổng, báo quan, rồi thầy Ban-biện Thành-trị phải đi ăn kết, dờ lờ; «song cách ít ngày có trất quan trên «cho lảng háy rằng: thầy-giáo L. q. Đ. ... có xin phép quan Đốc-học «Càn-thơ. Nay thầy trở lại Thuận-thời «dạy học trở lại như cũ.»

vô vựa các hạng lúa, cho phân biệt. Giồng tốt cũng giống xấu đều dễ lộn xộn nhau, nên khi lựa ta chớ về tới nhà máy, thì gạo xay ra không đều đặn nhau. Đến khi đem bán cho ngoại-quốc, thì thua kém thổ sản xứ khác.

Vậy Chánh-phủ Nam-kỳ khuyến các nhà-nông háy lựa lúa giồng cho rất rõ ràng. Mỗi miếng ruộng làm chừng đôi ba thước giống mà thôi; nhưng phải làm phân biệt nhau và các thứ giống ấy phải cho mường tượng nhau, hầu khi xay ra đặng gạo đều một cỡ. Tỷ như ruộng ruộng nào hợp giống lúa tròn hạt, nhà-nông khá lựa ruộng giồng tròn mà làm, chẳng nên xen lúa dài hạt vào.

Trong vựa đặng chừng 30 gạ lúa sắp lên rông một giồng, thì đặng phép đem đến một gạ mà đấu xảo.

Những nhà-nông phu nào chủ ý lo việc chọn lựa giồng lúa rất rõ ràng mà làm đặng bền bỉ, thì sẽ đặng Chánh-phủ ban thưởng.

Nơi sở Canh-Nông Càn-thơ có lựa giồng rất rõ ràng để cho điền-chủ dùng làm giống. Ai muốn dùng bao nhiêu, gởi đơn xin nơi ta.

Quan chánh Tham-Biện

BENEYTON

Bản-hào xin các nông-gia điền-chủ trong tỉnh Càn-thơ háy cần lo trọng việc lựa lúa giồng cho rất mà trồng tỉa trong ruộng đất của mình. Và háy đem lúa giồng tới trường đấu cho được nhiều thứ đấu mà tranh giải nhất.

AN-HÀ

Agents d'Annonces en Europe :

L. MAYENCE & Co

9, Rue Tronchet PARIS

19, 21, 23, Ludgate Hill, LONDRES

PROVINCE DE VINHLONG

Avis D'adjudication

Lieu, date et heure de l'Adjudication: Bureaux de l'Inspection de Vinhlong le 31 Mars 1925 à 9 heures

Objet de L'Adjudication: Exploitation d'un service automobile de transport des voyageurs, correspondances et colis postaux sur la ligne de:

VINHLONG — TRAVINH

pour une période de cinq années à compter du 1er Janvier 1925 au 31 Décembre 1929.

Cautionnements Provisoire et définitif: 80\$ et 1.000\$

Subvention: A déterminer sur le prix de base de: 3000\$

Bureaux où le cahier des charges peut être consulté: 4ème Bureau du Secrétariat du Gouvernement à Saigon et aux Bureaux de l'Inspection de Vinhlong ouvrables tous les jours de 7 heures 1/2 à 11 heures du matin et de 14 heures 1/2 à 17 heures du soir sauf les jours de dimanche et Fériés.

Vinhlong, le 10 Janvier 1925

L'ADMINISTRATEUR

«Vậy xin có mấy lời cải chính trong «số báo 390 đề ngày 11 Décembre 1924 (An-hà-báo) H. Đ. »

Đó, dĩ-việc có cơ rở ràng mà họ chẳng nghe thấy bài «Đỉnh-chính» lại sau; mà kẻ ấy cứ dậm luân, nói rằng cùng đường, cùng quẩn, kẻ nói rằng: thầy-giáo L. q. Đ. ... có một người ở làng T. T. dặng trong báo A. H. rằng thầy thua cơ bạc mà bỏ trường lại nói; hề lũng mà chạy to quan háy thì chắc không khỏi cách chức. — Ôi! miệng nào mà nói xất cho dánh vậy; người ấy không nghĩ, nếu mà bị cách chức thì có đâu thầy còn đi dạy tới nay đã 3 tháng rồi đó.

Vậy từ nay sắp tới người nào háy nói lập khờ đó xin háy chừa bỏ; may việc không lấy gì là quan hệ cho lắm; chớ gậy đập thì khó lánh xa.

Tôi là người không quen biết với M. L. q. Đ. ... chỉ hiểu; vì thấy trong An-hà-báo háy nhiều đó thì dĩ-hiểu là sự thật có bằng cơ. Lại trong số báo 388 nơi mục: «Cuộc hát góp tiền, cho các hội Phước-thiện và hội Khuyến-văn tại Càn-thơ trong đêm 22 và 23 Novembre 1924»; chỗ dặng những vị thủ máy vai tưởng dảo, kếp, thì lại đoạn thứ «6». Đoạn-thế Trung: M. Lê-quang-Đầy giáo-học trường Thuận-thời.»

Xem đây đủ biết thầy có lòng ái chuộng ái quần có dạ nhiệt thành với con nhà Hồng-Lạc thế nào mà sao lại buông lời nói nhảm, khiến cho người thứ-giả nghe qua cũng bắt lắt dận.

Vậy nên: tôi xin mượn tờ báo A. H. mà tỏ vai lời thành thật này đặng cùng ai háy háy đều háy xét cho.

T. B. K. dit D.

Phố xá Thái-bình (Càn-thơ)

Thuốc thoa Cadum

các bệnh ngoài da

Không có thuốc nào trừ các chứng bệnh ngoài da cũng là trị lành ghẻ chốc trên da đầu con nít, hiệu-nghiệm cho bằng thuốc dán Cadum. Thuốc để thoa xức háy là, làm cho kẻ đau da, nhọt, ghẻ, dặng yên ổn trong mình ăn ngủ được như thường. Thuốc thoa vào thì hết ngứa liến, có gãi da rất rạo, phỏng, sưng thì cũng hết, lành mạnh liến. Dùng thuốc thoa Cadum còn trị khỏi nhiều sự đau đớn khác nữa, những là: cơ sởi, da ứng đỏ, mưng, nhọt, nổi phong, ghẻ chốc, tróc da, tróc vẩy, nứt da, trầy trụa, chảy máu, có loét, có mủ, bị dức tay dức chân, phỏng lửa, bị vật độc chích cắn, vẩn, vẩn.

Bám táng Tôn-Văn

Tại Nam-Kinh (Trung-Quốc)

Tôn-Văn kêu là Tôn-dật-Tiên tự là Trung-Sơn là Đại Nguyên-soái của Cách-mạng-dân đưng lập-nền Trung-Huê-Dân-quốc, mới tạ thế hôm ngày 12 Mars 1925 lúc 9 giờ sớm mai.

Cuộc tòng chung của người tại Nam-kinh thật là trọng hậu. Từ xưa đến giờ: đấu cho đám táng của các bậc vương-hầu, giàu có như Tân-Thị-Hoàng, như Tào-mạnh-Dức tưởng khi cũng không bị kếp.

Xất của Nguyên-soái Tôn-Văn để trong một cái hòm bằng pha-ly trắng trong, nằm như người ngủ vậy, chừng tới giờ phát hành thì có các quan Thượng-thor, các quan lãnh binh và các quan tỉnh họ tòng-khiên ra để trên một cái đường bằng đồng háy tại tam-kỷ-lộ cho các quan binh đến bãi biệt ngài rồi mới đi quan mả táng.

Còn tại Hanoi, dân Trung-Huê (Cách-mạng-dân) có thuyết cuộc làm chay tại Chùa Bảy-phủ để cầu siêu độ cho vong linh Ngyễn-soái Tôn-Văn. Quan Đốc-Học trưởng Trung-Pháp có đọc bài Ai-tử kể sự tích của Tôn-Văn rất dài và cũng tề rất trọng hậu.

Nhàn đàm

Cậu A. với cậu B. vẫn thường khoe mình là nhà văn-chương học thức. Hai cậu, trong cơn dậm đạo, thường khinh bỉ những phường gian-giảo trộm-cấp. A nói: làm người ở đời hề nghèo thì chịu, cứ làm lười lo làm ăn, chớ gian-tham trộm-cấp là đều xấu hổ nhục-như ai làm cho được? B tiếp: đó là kẻ tiểu-nhân, chớ người quân-tử ai đi làm vậy! Cho nên có câu: Quân-tử có cùng, tiểu-nhân cùng tư phạm hi: nghĩa là: người quân-tử khi nghèo, thì bần-lòng chịu nghèo; còn kẻ tiểu-nhân hề gặp cơn nghèo thì trở mặt gian-giảo.

Hai cậu luận biện nghe rất phải, cách vài tuần sau, A nghe B bị lảng bắt dạm về tội ăn trộm; A thì thầm thấy B đang ngồi trong khám bèn lại gần trách B rằng: anh vẫn thường khi khinh bỉ bọn gian-giảo là nhục-nhã, cơ nào anh đi làm đều ấy? B đáp: tôi thật không làm, nhưng mà tôi có chi-chợc cho người khác làm, nên phải mang tội liêng-ang.

A. Như thế thì cũng nên chớ quách cho rồi, còn hơn sống mà mang nhục.

B. — Tôi vẫn không tiếc cái chết của tôi, nhưng tiếc vì của tôi không được dùng thì uổng lắm. ...

A. — Vậy thì để tôi giữ cho bằng anh về sẽ chia 2 với nhau mà xài.

B. — Chà mấy giờ của trộm tôi cũng như người ăn trộm đó.

A. — cười và nói: mình là bạn tri kỷ với nhau mà.

QUANG-LÂN

Thời sự

Càn-thơ

BAN HÁT «TÁI-LẬP-BAN»

Ban hát kim thời hiện là «Tái-lập-Ban» ở Chợ-lớn lại hát tại rạp Messner ở dặng mé sông châu-thành Càn-thơ. Ban này khởi hát tối thứ ba 17 Mars, đây là mới một lần đầu «Tái-lập-Ban» mới đến hát tại Càn-thơ. — Thiên hạ ở châu-thành người nào có đi xem đều trầm trở khen ngợi ban hát này lắm. Kếp hát nam nữ dọng mặt làm tuồng, y phục nhiều và tốt đẹp, lại có nhiều tấm sơn-thủy vẽ thật là khéo. (kim thời xảo thủ!)

Chiều thứ năm 19 Mars, bởi nghe nhiều người đồn và có 2, 3 người bạn rủ; nên bĩ-nhân có đến xem. Thật chẳng phải là ngoa truyền, vì hôm ấy chẳng những là khán quan thường, lại có quan chức giúp việc các sở nhà nước, thêm cùng thấy có khách-tru nam nữ đến xem dọng dây chạt rập.

Kếp hát nam nữ thủ các vai tuồng, nói lời, ca, ngâm, đối đáp không thất diện. Có một cô đào ca ngâm thật là hay dúng. Đặng khen cho ban hát này, tưởng khi chúng kém sút chi những ban đó có danh trong nghề hát cải-lương ở Nam-kỳ này.

Vậy bĩ-nhân tạm ít bàng dặng vào đây xin đề làm giới thiệu cho ban hát «Tái-lập-Ban» của Mme sáu Thôi ở Chợ-lớn cho đồng hào háy biểu, để con nít bĩ-nhân đến xem mặt tình binh phẩm.

GIANG-LÂN

HAI ĐAM ĐÁNH LỘN

Đêm 17 Mars này có ban hát cải-lương Tái-Lập-Ban đến hát tại rạp Messner (Càn-thơ). Đặng lúc hát có tên Phò là chauffeur xe hơi có việc phiên hà chỉ với tên gót cửa, nên mua giấy vô coi rồi gây sự đánh lộn trước cửa rạp hát; lính bắt và biền tên họ 2 dặng sáng ngày lưu dện bót mà hầu.

Kể một lát vợ tên Phò lại gây gổ với tên Minh rồi thành ra một đám đánh lộn nữa. Nghe đâu: tên Minh đang ngồi uống nước đã nói: hát cải lương diễn tuồng theo hát bội thật là dúng, nói như vậy vợ tên Phò ở đầu đi trở tới nghe không rõ, tưởng tên Minh nói mình là vợ của kếp hát cải-lương bèn hỏi rồi chụp áo tên Minh đánh liến, lại có 2, 3 người dờn ông khác cũng tiếp mà đánh tên Minh nữa.

LE-VAN-BÁY

(lại cáo)

Saigon

CHIẾN THUYỀN HỒNG-MAO VÀ HUẾ-KỶ ĐẾN VIỆT SAIGON

Ngày 22 Mars chiến thuyền Hồng-mao là chiếc «Durban» tới trước, qua ngày 23 Mars chiến thuyền Huê-kỷ là chiếc «Huron» và chiếc «General Alava» tiếp tới sau. Hai đạo chiến thuyền này đến viếng kinh đô Saigon.

Quan Thống-Đốc Nam-kỳ có xuống lính sắp đặt chương-trình các cuộc tiếp rước và thiết đãi các quan. Thủy-linh của 2 đạo chiến thuyền này. Trong mấy ngày: 2 đạo chiến thuyền này ở Saigon thì cả thành-phố đến kéo cờ Hồng-mao và Huê-kỷ để tỏ tình hân hỉ hoàng nghinh cả hai nước.

Nghe đâu: 2 đạo chiến thuyền này ở Saigon chơi đến bữa 29 Mars mới lạy neo trở lại.

7, Rue des Calasses—Hanoï

Chợ-tiền NGUYEN-TIEN-HAM, kính mời
CATALOGUE FRANCO SUR DEMANDE

Bồn quán lại có trữ bán thứ DẦU LỬA HIỆU CẢI ĐỒNG HỒ, hiệu CẢI TÁCH hai thứ dầu này là chánh hiệu Huê-kỳ, thấp không có khói, ít hao, mà sáng lắm còn giá bán thì công như mấy hiệu dầu lửa khác.

Ông Trưởng-bà
 l'ère de Mr Dartiguenaw avocat
 Saigon

Trương-văn-Hạnh
(GiámTòa bố) **Nadco**

Nơi chích giữa có một khuôn biển sơn mài màu đỏ, treo chụm trên đôi liễn, bởi lâu năm có nhiều chỗ tróc sơn.

PILULE FOSTES bào chế tại Spécia-
tès Fostes 25 rue St Ferdinand Paris 17.
Ở các nhà bán thuốc tây đều có trư-
ớc, bày hỏi mà mua để dành uống trị
bệnh đau lưng rất hay.

Kính trich cùng lục châu Quý khách
 đáp rỏ: tiệm tôi mua bán hơn năm năm
 bán rộng hàng tàu, những là văn xuyến
 cảnh nhiều, cùng là hàng vườn, nhuộm
 den diêu lục thật tốt, không hề trở tới
 khác ý, vì tôi mua bán đã lâu, nên
 tôi hết sức lựa chọn thợ nhuộm, nhuộm
 tốt và hơi chậm tốt, nên các nơi khác
 để cam châu, hoa tur các, cũng xá lục
 màu các thảo, lục soạn thượng hảo
 màu đỏ đồ thư, còn hàng bạc như, bằng
 không thể bì kịp hàng den của tôi, và
 giá: tôi bán lại rẻ. Còn đồ mặc trắng như
 the, lụa, lụa - lục đã thư, tôi lành lại
 - đỏ - như, như quý khách muốn mua vật
 gì đừng xin gọi thợ đến, thì tôi sẽ gọi
 lại liền, như vị nào muốn mua nhiều

PHU THO THI-HUA, SAIGON

CLICHÉ NG. CHI-HOA, SAIGON

Lúc chú cháu về vừa tới nhà khách, thì có một tờ trai trong nhà chạy ra hỏi: thưa hai thầy đi nhà ông tôi có việc

chỉ? — Khôi-Phong nói: à, qua đi cũng có việc, vậy chứ có ông ở nhà không? — Tồn tử trả lời: ừ, thưa có, xin mời 2 thầy ngồi nơi ghế trường kỷ đây đợi tôi về nhà sau thưa cho ông tôi hay, nói rồi chạy tuốt ra sau, giây lát có một ông già đầu bạc không bị khăn, mặc áo xuyên đen dài, vai đeo khăn vải tay đỏ chơn mang giày hăm ech bước ra gặp đầu chào, Khôi-Phong và Tấn-Thải đứng giây đáp lễ. — Ông bèn nói: Chẳng hay hai thầy ở đâu, đến đây có việc chi? — Khôi-Phong đứng giây tiếp trả lời: thưa ngài tôi có một đứa cháu gái tên là Hò-thị-Sen, công vì chuyện gia-dinh bị lả ác tâm vu oan làm cho chồng nó đây (chỉ Tấn-Thải) không ngờ, mà cái việc không ngờ này lẽ thường ai cũng có, vì nó bất cập lượng, chuyện gì đi nữa cũng còn nó bất cập lượng thay; nhưng chỉ chuyện vợ chồng, mà đến cái đến nỗi tam kỳ đức, thì làm thốn, ai mà nghe thấy vợ mình như vậy lại khờ, lại không hổ sao? Bởi vậy: nên lẳng chầu rõ tôi đây, khi nó thấy được bực nói chuyện ngoài tình với vợ nó, nó

bên hơi hỏa phóng tâm mông nhiệt đánh đuổi vợ nó đi. Con cháu tôi nó cũng đại, chứ chi nó đến nhà tôi mà tôi mới oan khức của nó, thì có đâu ra đến đòi vợ bác chống nam chi lý hai ngã. Từ ngày nó giặc chống nó bỏ nhà ra đi đến nay cũng gần được 2 năm, sau tôi và chống nó rõ được bởi việc oan thù mà sanh ra chuyện đó, có thừa đến quan bắt bọn ác tâm đó đem ra Tòa làm án phạt chúng nó hết thấy là 3 đứa, nay chúng nó còn ngồi trong khám— còn chống nó và tôi đây hết lòng tìm kiếm cháu tôi mà không gặp được; may đâu cái h. 3, 4 tháng-rồi tôi có tiếp được một cái thư của cháu tôi từ đến oan ức của nó và nói ở lại nhà ngãi, nhờ vợ phóng ngãi ra tay tế độ nuôi nó làm con nuôi— trong thư nó nói nó ở nhà ngãi, nhưng không nói rõ nhà ngãi ở làng nào trong tỉnh Long Xuyên; nên thông nó đến qua Cánh-thờ cây tổ bảo An-Hà rao lòi aiùm, may lại có ông Long-giắc-Từ ở Mỹ-đức trả lời trong áo An-Hà nói nhà ngãi ở làng Tân-huân-Đông-Cá, xin ngãi xem tờ báo

Ông Nguyễn-trung-Tĩnh nghe nói bắt đầu cười, bèn chắc lưỡi nói rồi quá... rồi dạy đứa trẻ trong nhà chạy kén bò mấy ra dây cho ông bảo hay giờ.

BANQUE NOUVELLE. 8, Rue Papère Marseille Franc
R. C. MARSEILLE 6576.

à bán, tôi tính giá rất nhẹ, hàng tôi | có lúc bi-ai có hơi bi lạc như trong các

Sách này cốt là nói về luật pháp nhưng
phải đặt-dã-thi theo lối tiên-thuật của

Già molti cuori O 440

